

Liite 4: Perusopetuksen koulukohtaiset tiedot suunnitelmaan opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimenpiteet opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen

Tässä taulukossa kuvataan koulukohtaisia toimintamalleja ja käytänteitä, joilla voidaan ehkäistä kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää (esim. Kiva-toiminta, sovittelumenetelmät yms.)

Koulu	Koulukohtaiset tiedot ja kuvaus toimenpiteistä
Bobäcks skola	<p>Skolnivå</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Personalen har erbjudits möjlighet till fortbildning inom positiv pedagogik ● I grupperna jobbar vi mycket med elevernas styrkor (materialet "Se det goda" utnyttjas bland annat) ● lärarnas dagliga växelverkan med eleverna ● skolans ordningsstadga går igenom och finns synlig i skolan, samt delas ut i läsårsinfo till hemmen ● låg tröskel i samarbetet med vårdnadshavare kring allt som berör barnets välmående ● samarbetet med hemmet kan vara t.ex. skolans infobrev om verksamheten i skolan, gemensamma evenemang, HoS m.m. ● olika typer av förebyggande program, t.ex. Skolstegen och KiVa-lektioner ● personalen stöder eleverna vid konfliktsituationer ● rastövervakning ● skjutsövervakning ● vänelevsverksamhet (åk 1 och 5, åk 2 och 6 och åk 4 och förskolan) ● gemensamma aktiviteter i skolan t.ex. samlingar, mångvetenskapliga veckor eller teaterföreställningar ● vid skolfotografering tillåts inte kompisfoton ● elevdelaktighet bl.a. via elevkårens styrelse ● enkät om trygghet, trivsel, jämställdhet och likabehandling utförs höst och vårtermin ● samarbete vid stadieövergångarna ● samarbete med utomstående aktörer tex Barnvårdsföreningen genom Vi i klassen programmet ● alla är skyldiga att meddela om det finns en misstanke om mobbning, våld eller trakasserier ● Personalen på skolan har tillsammans med 20 elever gått en skolning i kamratmedling ● Skolan erbjuder kamratmedling enligt VERSO-modellen <p>Gruppenivå</p> <ul style="list-style-type: none"> ● lärarna gör gruppindelningar ● eleverna har givna platser, t.ex. i matsalen ● smågruppsarbete t.ex. i samarbete med elevvården inom klassen ● kalasinbjudningar kan delas ut under skoltid ifall hela klassen bjuds ● alla klasser gör upp egna trivselregler som finns synliga i klassen ● alla klasser jobbar regelbundet med social träning, i enlighet med planen för social fostran ● Det förebyggande arbetet ska genomsyra all verksamhet och synas i värdegrunden ● Klasslärarna jobbar åtminstone en lektion per jämn vecka med social träning <p>Elevnivå</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Enkät om trygghet, trivsel, jämställdhet och likabehandling ● personalen kollar upp elever som verkar ensamma ● personalen kollar upp misstänkta mobbningsfall som de får information om ● elevvärdstjänster erbjuds med låg tröskel

	<ul style="list-style-type: none"> • Vid disciplinära åtgärder erbjuds elever elevvårdstjänster • Skolan erbjuder medling i konfliktsituationer med låg tröskel • Varje vuxen i skolan ser över trivsel och trygghet i vardagen
Gesterbyn koulu	<p>Koulun käytänteitä koulu yhteisön hyvinvointiin sekä psyykkiseen ja fyysiseen turvallisuuteen liittyen: Vuorovaikutus- ja sosiaalisia taitoja kehittävät menetelmät Gesterbyn koulussa toteutetaan kaikille luokille kerran kuussa oppitunnit, joilla harjoitellaan ryhmäytymistä ja sosiaalisia- ja vuorovaikutustaitoja sekä tehdään hyvinvointia lisääviä harjoituksia ns. Oulun tunne- ja turvataitokasvatusmallin mukaan. Lisäksi Huomaa hyvä!, Mieli ry:n Hyvän mielen taitomerkit ja Lions Quest ovat koulumme oppilaiden sosiaalisia taitoja kehittäviä toimintamalleja. Hyvinvointitunteja pidetään 7. luokalle. Sosiogrammit tehdään jokaiselle luokalle vuosittain. Luokan hyvinvointisuunnitelma on käytössä jokaisessa opetusryhmässä. Luokilla on kummioppilastoimintaa.</p> <p>Aurinko-välitunnit Lukuvuonna 2022-2023 koulussamme järjestetään oppilaille kerran viikossa ruokavälitunneilla aurinkovälitunti. Oppilailla on mahdollisuus viettää rauhallinen välitunti rentoutuen ja halutessaan aikuisen kanssa jutellen. Paikalla on koulun yhteistyöhenkilö seurakunnasta tai oppilashuollon edustaja. 4.-6.-luokkalaiset voivat osallistua välituntiin torstaisin klo 10.30-11.50 ja 1.-3.-luokkalaiset klo 11.00-11.20.</p>
Heikkilän koulu	<p>Yhteisötasolla: Heikkilän koulussa tunne- ja vuorovaikutustaitoja opetellaan kaikkien oppiaineiden yhteydessä, mutta koululla on lisäksi erityinen tunnekasvatussuunnitelma (Minä ja me), jossa käsitellään kiusaamista ilmiönä, tunteita sekä toimintamalleja erilaisiin tilanteisiin. Suunnitelman taustalla on mm. Arvokas-menetelmä. Koulussa nostetaan lukuvuoden aikana lisäksi käsittelyyn erilaisia hyveitä. Heikkilän toiminta-ajatuksen mukaisesti lähestymme arjessa vastaan tulevia asioita positiivisen pedagogiikan keinoin. Toiminta-ajatuksemme mukaisesti koulussamme rakennetaan turvallista ilmapiiriä, jossa me kaikki voimme oppia, että jokainen ihminen on yhtä arvokas.</p> <p>Oppilaiden osallisuus on osa koulun hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Kuten opetussuunnitelmassa on kirjattu, jokainen oppilas osallistetaan koulutyön suunnitteluun ja arviointiin. Oppilaat otetaan mukaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien, oppimisympäristön ja yhteisen toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Heitä ohjataan ideoimaan yhteistyötä myös koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.</p> <p>Heikkilän koulun oppilaspäätös (oppilaskunnan hallitus) toimii viikoittain. Luokilta valitaan enintään kolme edustajaa parlamenttiin vuosittain. Luokissa pidetään luokkakokouksia oppilailta nousseista asioista. Luokissa on luokkakohdaiset aloitelaatit näitä asioita varten. Lisäksi koko koulun asioita koskevien asioiden esilletuomiseen on aloitelaatit molemmissa rakennuksissa.</p> <p>Koulukohtaisilla järjestyssäännöillä sekä luokkakohdaisilla yhdessä sovitulla toimintamalleilla pyritään luomaan sellainen arvostuksen ja yhdessä toimimisen ilmapiiri, jossa kiusaamista ei suvaita ja jossa väkivaltaan ja häirintään puututaan välittömästi. Ennaltaehkäisevä työ on avainasemassa.</p> <p>Jokainen henkilöstön jäsen on velvollinen toimimaan ennaltaehkäisevästi ja puuttumaan välittömästi huomaamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään. Myös verkossa tapahtuvaan kiusaamiseen puututaan, jos sellaista tapahtuu kouluajalla tai muussa kouluun liittyvässä, opetussuunnitelman mukaisessa toiminnassa, johon on osallisena koulun oppilaita. Epäasiallisen kirjoituksen, kuvan tai videon voi ilmiantaa sosiaalisen median palvelun tarjoajalle. Mikäli sisältö todetaan yhteisönormien vastaiseksi, ilmianto voi johtaa sisällön poistamiseen tai jopa käyttäjätilin sulkemiseen. Verkossa toimimista käsitellään opetussuunnitelman mukaisesti. Erityisesti huomioidaan se, mitä Kirkkonummen kunnan tv-t-ops asiasta linjaa (kohdassa 'Vastuullinen ja turvallinen toiminta').</p>

Koulussa toimii koulutettu tiimi aikuisia (KiPo-tiimi), joille eri luokkien kiusaamistapaukset voidaan ohjata käsiteltäväksi, mikäli luokanopettajan selvittely ei riitä tai kiusaaminen jatkuu tai toistuu. Koulussa kannustetaan oppilaita kertomaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan kiusaamisesta, vaikka asia ei koskisi juuri häntä itseään. Koulussa on tähän tarkoitukseen olevia postilaatikoita.

KiPo-tiimin toiminta Heikkilän koulussa noudattaa tiettyä kaavaa. Kun koulun aikuinen katsoo, että esille tulleessa tilanteessa on kyse kiusaamisesta eikä yksittäistapauksesta, hän kertoo asiasta KiPo-tiimin jäsenelle ja täyttää KiPo-lomakkeen, jolla tiimin jäsenille siirtyy myös tarkemmat yksityiskohdat tilanteesta. Vähintään yksi, mielellään kaksi KiPo-tiimin jäsentä järjestää osallisille selvittämiskeskustelun, jossa kuullaan kaikkien osallisten näkemykset asiasta ja etsitään yhdessä keinoja lopettaa sellaiset tilanteet, joissa joku tulee kiusatuksi. KiPo-tiimin jäsenet huolehtivat tilanteen jälkiseurannasta. Jos selvittämiskeskustelut eivät auta kiusaamisen lopettamisessa, voidaan päätyä kurinpidollisiin seuraamuksiin.

Koulu osallistuu vuosittain Koulurauhan julistukseen.

Välituntivalvojat käyttävät huomioliivejä, jotta oppilas voi tarvittaessa helposti löytää aikuisen välituntialueelta. Suuri osa kiusaamistapauksista tapahtuu välitunneilla ja siirtymätilanteissa, joten näihin kiinnitetään erityistä huomiota.

Ryhmätasolla:

Jokainen luokka keskittyy uuden lukuvuoden alussa ryhmäytymiseen. Tunnekasvatussuunnitelma ohjaa käyttämään tähän vähintään tunnin päivässä ensimmäisten kahden viikon ajan. Tämän jakson aikana kerrataan myös tavat toimia mahdollisissa kiusaamistilanteissa. Opettaja seuraa ja vahvistaa ryhmän myönteistä yhteistoimintaa koko lukuvuoden ajan.

Koulussa laaditaan yhteiset säännöt. Ainakin lukuvuoden alkaessa ja tarvittaessa lukuvuoden kuluessa oppilaiden kanssa käydään läpi koulun järjestyssäännöt.

Laaditaan luokan omat säännöt kiusaamisen ehkäisemiseksi. Laaditaan luokan hyvinvointisuunnitelma.

Kaikki säännöt ovat esillä luokissa ja oppilaat ovat allekirjoituksella sitoutuneet niitä noudattamaan.

Jokainen luokka osallistuu tunnekasvatussuunnitelman mukaisiin oppitunteihin. Osa tunneista käsittelee kiusaamiseen liittyviä teemoja. Koulukiusaamiseen liittyviä rooleja ovat kiusatun ja kiusaajan lisäksi apurin, kannustajan, puolustajan ja hiljaisen hyväksyjän roolit. Kiusaaja-uhri tarkoittaa oppilasta, joka sekä kiusaa muita että tulee itse kiusatuksi. Sillä, minkälaisia rooleja oppilaat omaksuvat kiusaamistilanteissa, on suuri merkitys kiusaamisen jatkumisen kannalta. Muiden oppilaiden osoittama tuki kiusatulle vaikuttaa olennaisesti hänen selviämiseensä kokemuksesta. Kiusaamisilmiöiden yhteinen pohtiminen etukäteen auttaa oppilaita tunnistamaan kiusaamisen eri muodot ja ymmärtämään oman roolinsa kiusaamisen vähentämisessä. Samalla he saavat valmiuksia toimia myös muissa ahdistaviksi tai vaikeiksi kokemissaan tilanteissa.

Oppilaille toteutetaan joka vuosi koulukohtainen hyvinvointikysely, sosiometrinen tutkimus sekä kiusaamista kartoittava oppilaskysely. Luokan opettaja saa kyselyiden tulokset ja niitä käsitellään myös yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksissa. Opettaja voi tehdä luokassa myös sosiogrammeja oppilaiden sosiaalisten suhteiden selvittämiseksi.

Opiskeluhoolto kokonaisuutena edistää ja ylläpitää oppilaan hyvää oppimista, hyvää psyykkistä ja fyysistä terveyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Oppilashuollon henkilöt voivat pitää luokissa esimerkiksi ryhmäytymistunteja tai tavata oppilaita pienemmissä ryhmissä.

Yhteisöllinen oppilashuolto toimii koulun hyvinvoinnin hyväksi. Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko

	<p>oppilaitosyhteisössä edistetään opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllistä opiskeluhoitoa toteuttavat kaikki opiskeluhoitoon toimijat.</p> <p>Oppilasparlamentti (oppilaskunnan hallitus) sekä opetushenkilöstön tiimit toimivat omalta osaltaan kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemiseksi.</p> <p>Yksilötasolla: Jokaisen oppilaan tulee tietää mitä kiusaaminen on, ja miten toimia tilanteessa, jossa itse tulee kiusatuksi tai todistaa kiusaamistilannetta. Kiusaamista ilmiönä käsitellään jokaisessa luokassa aina lukuvuoden alussa sekä tunnekasvatussuunnitelman mukaisesti vuosiluokittain.</p> <p>Jokainen oppilas osallistuu tunnekasvatussuunnitelman mukaisiin oppitunteihin, on mukana luokkakokouksissa, voi tehdä aloitteita koskien yhteisiä asioita ja voi olla ehdolla oppilasparlamenttiin. Jos oppilas on mukana kiusaamistilanteissa, hänet otetaan mukaan selvittämään asiaa sekä miettimään ratkaisuja kiusaamisen loppumiseksi. Jokaista oppilasta tuetaan niissä asioissa, joihin hän tarvitsee tukea.</p>
<p>Jokirinteen koulu</p>	<p>ENNALTAEHKÄISY ON TÄRKEINTÄ LASTEN SUOJELEMISESSÄ VÄKIVALLALTA, KISAAMISELTA, SYRJINNÄLTÄ JA HÄIRINNÄLTÄ. Jokirinteen koulussa on määritelty arjen käytänteet, jotka palvelevat tätä periaatetta.</p> <p>Seuraavassa on lueteltu koulumme toimintatavat, jotka ennaltaehkäisevät kiusaamista, syrjimistä, väkivaltaista käytöstä ja häirintää ja mahdollistavat niihin puuttumisen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikki koulussa työskentelevät aikuiset puuttuvat mahdolliseen kiusaamiseen väkivaltaiseen, epäasialliseen ja häiritsevään käyttäytymiseen niin oppilaita kuin henkilökuntaa kohtaan. • Ikävät tilanteet pyritään selvittämään viipymättä. • Jokirinteen koulussa kiusaamiseen, syrjintään, väkivaltaiseen käytökseen ja häirinnän ehkäisemiseen liittyvät asiat käsitellään oppilaiden kanssa ikätasoisesti: Lukuvuoden alussa kaikkien luokkien luokanopettajat / luokanvalvojat kertaavat aina koulunaloituspäivänä elokuussa (ja muuten tarvittaessa): <ul style="list-style-type: none"> * Tällaista käytöstä ei koulussamme hyväksytä. * Koulumme pyrkii kasvattamaan oppilaista suvaitsevaisia ja vastuullisia yhteisön jäseniä. * Miten kiusaaminen eroaa väkivaltaisesta ja aggressiivisesta käytöksestä ja häirinnästä. * Miten toimitaan, jos näitä ilmiöitä havaitaan? * Miten yksittäinen oppilas voi auttaa kitkemään näitä ilmiöitä koulustamme? * Sosiaalisen median käyttö/kuvien ottaminen ja levittäminen/ nettikiusaaminen * Järjestyssäännöt • Oppilaat opiskelevat koulussa ohjeistetusti, ohjatusti ja valvotusti. Opettajat tekevät aina ryhmiin ja paritöihin ryhmäjaot • Välitunnilla koulun pihalla ja sisätiloissa on riittävästi valvoja. • Opettajien välinen tiedonkulku ja yhteistyö kiusaamisen huomaamisessa on tärkeää. • Kesken lukuvuoden tuleville oppilaille "muuttopalaveri" luokanopettajan/-valvojan, omon ja mahdollisesti myös oppilashuoltohenkilökunnan kanssa. • Uuden oppilaan tullessa jokainen opettaja edesauttaa ryhmäytymistä tunneillaan. • Ryhmäytymistunnit / -päivät 3. ja 7. luokilla. 7.luokilla tukioppilaat mukana ryhmäytymisessä. Muille luokille pidetään ryhmäytymistunteja mm. oppilashuoltoryhmän jäsenten yhteistyönä. • Verso- ja Resto-sovittelut toimivat.

	<ul style="list-style-type: none"> • Tunne ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan. Mm. joka jakson alussa luokat käyvät suunnitelmallisestoläpi teemoja Mieli ry:n hyvän mielen taitomerkki-aineistosta. • Vähintään kerran vuodessa tehtävät sosiogrammit ja ilmapiirikyselyt, joiden perusteella voidaan puuttua orastaviin ongelmakohtiin oppilaiden välisissä suhteissa. • Oppilaita kannustetaan kertomaan havaitsemastaan kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä tukioppilaille, opettajille tai oppilashuoltohenkilökunnalle. • Kotien kanssa tehdään yhteistyötä ja vanhempainilloissa käsitellään tähän suunnitelmaa liittyviä teemoja. • Luokanopettaja/-valvojat rohkaisevat vanhempaintapaamisissa huoltajia ja oppilaita keskustelemaan kotona kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä, niiden ennaltaehkäisemistä ja niihin puuttumisesta. • Tukioppilastoiminnan avulla oppilaat saavat vertaistukea ja madalletaan kynnystä kertoa näistä ilmiöistä. • Oppilaskunta pohtii turvalliseen oppimisympäristöön vaikuttavia tekijöitä • Henkilökuntaa koulutetaan jatkuvasti (mm. Resto, Verso-ohjaaja, MAPA, sekä asiantuntijaluennot). • Kouluterveydenhoitaja kysyy kiusaamisesta sekä väkivallan ja häirinnän kokemuksista tavatessaan vuoden aikana kaikki koulun oppilaat. • Koulun ja nuorisotoimen sekä seurakunnan yhteistyö (ryhmytymispäivät, hiljaiset välitunnit) • Koulun nuorisotyöntekijä vetää Check in check- out toimintamallilla positiivisen puuttumisen avulla kiusaamista, väkivaltaa ja häirintääkin ennaltaehkäisevää toimintaa. • Kouluvalmentaja pystyy tukemaan herkässä asemassa olevia oppilaita omalta osaltaan.
Kantvikin koulu	<p>Opiskeluhoitosuunnitelman 5.1.1.1. luvun esimerkkien lisäksi Kantvikin koulussa toteutetaan KiVa koulu -ohjelmaa. Kantvikin koulu on myös positiivisen kasvatuksen koulu ja koulussa toteutetaan systemaattisesti tunne- ja vuorovaikutustaito kasvatusta kaikkien ikäluokkien oppilaille koulun hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti. Lukuvuoden alussa järjestetään monialainen Minä ja muut -oppimiskokonaisuus, jossa mm. käsitellään järjestyssääntöjä, toisten huomioimista, yhteisiä toimintamalleja sekä harjoitellaan ryhmytymistä.</p>
Kartanonrannan koulu	<p>Kartanonrannan koulussa on käytössä vertaissovittelu (Verso). Suurin osa koulun aikuisista on koulutettu myös restoratiivisiksi sovittelijoiksi (Resto). Lukuvuoden alussa järjestetään monialainen Minä ja muut -oppimiskokonaisuus, jossa mm. käsitellään järjestyssääntöjä, toisten huomioimista, yhteisiä toimintamalleja sekä harjoitellaan ryhmytymistä. Lisäksi koulussa toteutetaan positiivisen kasvatuksen Huomaa hyvä-vahvuustaitojen harjoittelua.</p>
Laajakallion koulu	<p>Lukuvuoden alussa järjestetään monialainen Minä ja muut oppimiskokonaisuus, jonka sisällöissä jokaisella luokka-asteella mm. järjestyssäännöt, koulun alue, koulun yhteiset käytänteet, sopimukset, ryhmytymistä ja toisten kanssa toimimista koskevat asiat jne. tulevat esille. Mokiin kuuluu myös kummioppilastoiminnan aloittaminen ja aiempien kummiluokkaparien yhteistyön jatkaminen. Kiusaamisen vastainen tiimi toimii kiusaamiseen liittyvissä asioissa selvittäen ja tiedottaen, tarvittaessa on käytetty aikuisjohtoista restoratiivista sovittelua, version rinnalla. Koulun sivuilla on ohjeet kiusaamiseen liittyen oppilaille ja huoltajille. Kiusaamisesta kysytään useamman kerran eri kyselyiden muodossa lukuvuoden aikana.</p> <p>Koulu käyttää tunnekasvatustaidoissa mm. Rovaniemen kasvatuksen materiaalia ja vahvuuksien tunnistamista Huomaa hyvä - vahvuustaitojen harjoittelua. Koulussa on käytettävissä mm. myös KiVa koulu, Lions Quest ja Askeleittain materiaalit.</p> <p>Yhteistyössä seurakunnan kanssa on järjestetty sisävilittuntti kerran viikossa, jossa on mahdollisuus jutella aikuisen kanssa ja oppilashuolto on järjestänyt ryhmytymistä tukevaa toimintaa.</p>
Masalan koulu	<p>Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen</p>

Masalan koulussa ei hyväksytä kiusaamista ja siihen puututaan välittömästi, kun sitä havaitaan tai siitä kuullaan.

Koulu on ollut v. 2016 mukana Unicefin lapsioikeusperusteisessa pilotissa, johon oppilaat ja henkilökunta valitsivat yhteismielin seuraavat aiheet:

- a) Kiusaamisen ja syrjinnän ehkäisy
- b) Oppilaiden keskinäinen ystävällisyys ja ilmapiirin kohentaminen ja
- c) Taidot toimia lapsen oikeuksien edistämiseksi Suomessa ja maailmalla

Oppilaiden tietoisuutta omista ja muiden oikeuksista on pidetty esillä ohjauksissa ja opetustilanteissa. Unicef-projekti on päättynyt, mutta Unicefin teemoja 1–2 edelleen jatketaan tietoisella tasolla. Opettajilla on edelleen mahdollisuus Unicefin kirjallisuuden mukaan tehdä luokissa Unicefin artiklojen mukaista lapsioikeusperustaista toimintaa. Koulussa on materiaalia vahvuuspedagogiikasta ja Huomaa hyvä -teemasta, ja niitä on mahdollista hyödyntää opetustilanteissa.

Edellä mainittujen asioiden käsittely yhteisö-, ryhmä- ja yksilötasolla

Koulukohtaisilla järjestyssäännöillä ja yhdessä sovitulla toimintamalleilla ylläpidetään arvostuksen ja yhdessä toimimisen asennetta, jossa kiusaamista ei synny ja jossa väkivaltaan ja häirintään puututaan välittömästi. Ennaltaehkäisevä työ on avainasemassa. Jokainen henkilökunnan jäsen on velvollinen toimimaan ennaltaehkäisevästi ja puuttumaan välittömästi huomaamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään.

Kiusaamisen ehkäisemiseksi oppilaita ja aikuisia tiedotetaan kiusaamisen määritelmästä:

Kiusaaminen on toistuvaa ja kohdistuu samaan henkilöön. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaamistilanne ei ole koskaan tasa-arvoisten ja yhtä voimakkaiden nahistelua, vaan kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön suhteessa kiusaajaan.

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu jatkuvasti yksi ja sama oppilas.

Määritelmästä huolimatta kaikki kiusaamisen kokemukset pitää ottaa vakavasti ja selvittää, huolimatta siitä, täyttävätkö ne kiusaamisen yleiset kriteerit.

- Välitunneilla valvojilla on huomioliivit yllään, jotta oppilas voi tarvittaessa helposti löytää aikuisen välituntialueelta.
- Opettajat valvovat pihan kaikkia osa-alueita.
- Oppilaat tulevat jonoissa sisälle.
- Yksi opettaja tarkistaa pihan, ennen kuin tulee viimeisenä sisälle. Jonokäyttäytymiseen puututaan.
- Ruokalassa opettaja valvoo luokkansa.
- Salissa olevissa tilaisuuksissa opettaja on ryhmänsä kanssa.
- Luokissa kannustetaan pitämään luokkahenkeä ylläpitäviä toimintamalleja käytössä.
- Opettaja täyttää oman luokkansa hyvinvointisuunnitelman syyslukukauden aikana
- Koulun säännöt käydään läpi jokaisessa luokassa
- Luokkasäännöt tehdään lukuvuoden alussa ja luokan säännöt ovat luokan seinällä.
- Kuraattoria on mahdollista pyytää pitämään kiusaamisen kriteereihin, tunnistamiseen ja lopettamiseen liittyvän oppitunnin luokassa.

- Opettajilla on mahdollisuus keskustella omassa pedagogisessa kahvilassa koulupäivän haastavista tilanteista ja keskustelun kautta löytää lisäratkaisuja
- Koulun henkilökunnalle järjestetään syksyllä 2021 työnohjausta.
- Tarvittaessa opettaja voi konsultoida ohr:ää akuuttiajalla, oman ohr-luokka-aikansa ulkopuolella.
- Opettajilla ja koulunkäyntiohjaajilla on yhteinen teams-ryhmä, missä tiedotetaan mm. turvallisuuteen liittyvistä asioista, tai välitunnilla huomioitavista, välitunneilla tapahtuneista asioista.
- Välituntivalvoja on oppilasmäärästä liittyen ulkona 3-5.

Kriisu suunnitelmassa on ohjeistus, miten aikuisten tulee toimia, jos koulun alueella on uhkaavasti käyttäytyvä henkilö. Koulun kiusaamisen toimintasuunnitelmassa kerrotaan kiusaamistapausten toimintakaava kiusaamisen selvittämisen käynnistämiseksi, kiusaamisen keskeyttämiseksi sekä kiusaamisen jatkumisen estämiseksi.

Koulussa on syksyllä 2019 aloittanut Verso-toiminta. Versossa on 5 Verso-opettajaa. Jokaisena päivänä verso-oppilaat ja päivälle määrätty Verso-opettaja hoitavat Versolle tulleet tilaukset ns. pitkällä väkällä. Verso-opettajat ohjaavat opettajia siinä, mikä riitatilanne on mahdollista tuoda Versoon, ja minkä asian opettaja selvittää oppilaansa kanssa. Verso-sovittelut jatkuvat syksyllä koronapandemia huomioiden. Kaikkia koulun aikuisia tiedotetaan Verso-toiminnasta ja miten oppilaat ohjataan verson piiriin.

Lukuvuosisuunnitelman liitteenä on Liite 31. Tarkennettu toimintamalli kiusaamistilanteiden selvittämiseksi Masalan koulussa. Tässä eritellään riitatilanteiden (versotapaukset) ja kiusaamistilanteiden ero. Tämä lähetetään jokaiselle opettajalle. Opettaja selvittää luokassa tapahtuvan kiusaamisen itse, sekä on yhteydessä sekä kiusatun että kiusaajan perheeseen. Ensin tilanne selvitetään oppilaiden kesken, ja huoltajia tiedotetaan. Mikäli sovituista asioista ei pidetä kiinni ja kiusaaminen jatkuu, pyydetään huoltajat koululle. Huoltajat pidetään ajan tasalla heidän lapsensa asioista. Mikäli kiusaaminen etenee huoltaja-oppilas-tapaamiseen, voi tapaamisessa opettajan apuna olla rehtori, apulaisrehtori tai joku muu koulun henkilökunnan jäsenistä. Kiusaamistilanteiden selvittämiseen opettaja voi pyytää apua tai tukea rehtorilta, apulaisrehtorilta, Verso-opettajilta tai parhaaksi katsomaltaan taholta. Asiaa voi konsultoida myös akuutissa ajassa ohr:ssä. Kiusaamistapauksen selvittelyn opettaja kirjaa muistiin ja lähettää sen tiedostona tai Wilma-viestinä rehtorille. Kiusaamis- tai väkivaltatilanteista voi konsultoida myös lastensuojelua.

Kiusaamistilanteiden selvittämisessä voidaan käyttää apuna myös restoratiivista sovittelua, jota voivat rehtori sekä apulaisrehtori vetää.

Koulun aikuisten toiminnan tavoitteena on tietoisesti nostaa oppilaan vahvuuksia esiin sekä tukea hyvän itsetunnon kehittymistä. Ajatusmallin pohjana on, että hyvän ja terveen itsetunnon vahvistamisen kautta oppilaat oppivat huomiomaan muita ja kohtelevaan toisia hyvin. Kiusaamisen estämisen lisäksi huomio on hyvien vuorovaikutussuhteiden ja toisten huomioimisen taitojen tukemisessa. Kaverisuhteiden tukeminen ja kaikkien mukaan ottamisen –kulttuurin tukeminen on olennaista työtä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi.

Koulun henkilökunta on saanut v. 2018 -2020 teoreettista Mapa-koulutusta, missä on ohjeistettu, opetettu ja harjoiteltu ennakoimaan tilanteita niin ajoissa, etteivät tilanteet etenisi häirinnän, kiusaamisen tai väkivallan tasolle. Koulutuksessa on keskusteltu ja tuotu esille myönteisen vuorovaikutuksen merkitys ennaltaehkäisyssä.

Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että sen kohteena olevan osalta

Tapaamistilanteessa, jossa konfliktia selvitetään, asian esille ottanut aikuinen kuuntelee kaikkia osapuolia ja pyrkii saamaan tilanteesta yleiskuvan. Hän kirjaa asiat ylös. Konfliktitilanteen osapuolien huoltajille ilmoitetaan samana päivänä mahdollisuuksien mukaan puhelimitse, tai Wilman kautta. Jos tilanne ei koulupäivän aikana tapahtuneiden selvittelyjen jälkeen lopu, kutsutaan huoltajat koululle. Tapaamisessa ovat mukana huoltajat, oppilaat, luokanopettaja sekä

	<p>tarvittaessa rehtori, apulaisrehtori, Verso-opettaja, tai esim. joku ohr:n väestä. Konfliktin osapuolille sekä kiusaajalle osoitetaan tarvittaessa yksilöllisen oppilashuollon tuki. Näistä sovitaan tapauskohtaisesti oppilaan ja huoltajan kanssa.</p> <p>Mikäli kiusaamistilanne tapahtuu vapaa-ajalla, voi huoltajaa ohjeistaa ottamaan yhteyttä kunnan omaan sovitteluun sekä pyytää sieltä sovitteluajan toisen osapuolen kanssa. Sovittelun voi tilata kunnan kotisivuilta. Perheitä voi ohjeistaa myös ottamaan yhteyttä perheneuvolaan.</p> <p>Päivystävään lastensuojeluun voi soittaa, jos kiusaamistilannetta ei saada loppumaan sekä konsultoida heitä tilanteesta.</p> <p>Yhteistyö huoltajien kanssa</p> <p>Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (PoL 29§).</p> <p>Luokanopettaja on yhteydessä kiusatun ja kiusaajan kotiin. Huoltajat pidetään ajan tasalla heidän lapsensa tilanteesta. Avoin tiedottaminen ja yhteistyö kodin kanssa on tärkeää. Yhteydenpito hoidetaan Wilman tai puhelimen välityksellä.</p> <p>Koulun opettajilla on vastuu huolehtia jokaisen oppilaan sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä perusturvallisuudesta koko koulupäivän ajan. Tämä vastuu kulkee yli luokkarajojen sekä -tasojen.</p> <p>Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa</p> <p>Tapauskohtaisesti arvioidaan, tarvitaanko yhteistyötä kiusaamis- tai väkivaltilanteen ratkaisemisessa, ohr:n, lastensuojelun, perheneuvolan, poliisin tai sovittelijan kanssa.</p> <p>Koulun rehtori ja oppilashuoltohenkilöstö, (tarvittaessa apuna myös Jory, Verso-opettajat ja oppilaan oma opettaja) arvioivat tilanteet ja ovat tarvittaessa ja sovitusti yhteydessä em. tahoihin. Rehtori tekee viime kädessä päätöksen.</p>
Nissnikun koulu	
Papinmäen koulu	<p>Koulun tasolla: luokkien ilmapiiriin ja arkeen liittyviä asioita käsitellään vähintään kahdesti vuodessa moniammatillisesti pedatiimissa. Käsittelyn tueksi luokissa tehdään sosiogrammit ja hyvinvointikyselyt ja kysytään kotien havaintoja kouluviihtyvyydestä. Nämä kerryttävät seurantatietoa luokkien tilanteista. Lisäksi arjessa oppilaskuntatoiminta, olkkarivälitunnit ja yhteistyö nuorisotoimen kanssa, yhteistyö erityisnuorisotyön ja Ankuri-ryhmän kanssa, järjestyssääntöjen pohjalta selkeät, yhdessä sovitut toimintamallit kiusaamistilanteiden ennaltaehkäisyssä ja selvittelyssä ja väkivaltilanteissa, versotoiminnan kaltaista sovittelutoimintaa; sopimuksia osin aikuisen tuella, yms. Tärkeässä osassa on myös koulun aikuisten ohjaus ja läsnäolo siirtymä- ja välituntitilanteissa ja tilanteiden sanoittaminen oppilaan apuna. Pieni yksikkö, jossa kaikki tuntevat toisensa, mahdollistaa matalan puuttumisen ja puheeksiottamisen monissa arjen tilanteissa ja luo turvaa.</p> <p>Luokka- ja yksilötaso: <u>tiivis, usein lähes päivittäinen yhteydenpito kodin kanssa, yhteistoiminnalliset työtavat luokissa antavat mahdollisuuden harjoitella sosiaalisissa tilanteissa toimimista ja tunne- ja vuorovaikutustaitoja.</u></p> <p>Kummiluokkatoiminta ja luokkaparien yhteistoiminta edistävät sosiaalisia suhteita ja kanssakäymistä myös omien luokkien ulkopuolella.</p>
Sjökulla skola	<ol style="list-style-type: none"> 1. alla klasser jobbar regelbundet med social träning, i enlighet med planen för social fostran 2. personalen stöder eleverna vid konfliktsituationer 3. rastövertvakning 4. skolans ordningsregler går igenom och finns synliga i skolan 5. vänelevsverksamhet (åk 1 och 5, åk 2 och 6 och åk 4 och förskolan) 6. Kompismedling (våren 2023->) 7. gemensamma aktiviteter i skolan t.ex. samlingar

	<ol style="list-style-type: none"> 8. vid skolfotografering tillåts inte kompisfoton 9. elevdelaktighet bl.a. via elevrådet 10. trivselenkät årligen 11. lärarnas dagliga växelverkan med eleverna 12. låg tröskel i samarbetet med vårdnadshavare kring allt som berör barnets välmående 13. samarbetet med hemmet kan vara t.ex. skolans infobrev om verksamheten i skolan, gemensamma evenemang, HoS m.m. 14. samarbete vid studieövergångarna 15. samarbete med utomstående aktörer tex Barnvårdsföreningen <p>Alla är skyldiga att meddela om det finns en misstanke om mobbning, våld, trakasserier eller diskriminering.</p> <p>På gruppnivå :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. lärarna gör gruppindelningar 2. eleverna har givna platser, tex i matsalen 3. smågruppsarbete t.ex. i samarbete med elevvärderna inom klassen 4. kalasinbjudningar kan delas ut under skoltid ifall hela klassen bjuds <p>Alla klasser gör upp egna trivselregler som finns synliga i klassen.</p> <p>På elevnivå</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. trivselenkät årligen 2. personalen kollar upp elever som verkar ensamma 3. personalen kollar upp misstänkta mobbningsfall som de får information om 4. elevvärdstjänster erbjuds med låg tröskel
Veikkolan koulu	<p>Ennaltaehkäisy: Oppilaille tehdään selväksi, että kiusaamista ei missään tilanteessa eikä missään muodossa hyväksytä (nollatoleranssi). Kiusaamista, väkivaltaista ja aggressiivista käyttäytymistä ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ovat mm. seuraavat:</p> <ul style="list-style-type: none"> · järjestyssäännöt · välituntivalvonta · kummioppilastoiminta · tukioppilastoiminta · oppilaskunta · vertaissovittelu · kiusaamisen vastaisuutta ja toimivaa ryhädynamiikkaa edistävä vuosikellon mukainen hyvinvointiohjelma · järjestelmällisesti toteutetut ryhmäkohtaiset ja vuosittaiset sosiogrammit · kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen · tukevat oppitunnit ja monilaiset kokonaisuudet · kohdennetut tukiryhmät (esim. kuraattorin, nuorisotyöntekijän vetämät) · koulun ja kodin yhteistyö · vanhempainyhdistys · moniammatillinen yhteistyö · harkitut ryhmien ja luokkien kokoonpanot
Vuorenmäen koulu	<p>Vuorenmäen koulussa toteutetaan sekä VERSO:a (vertaissovittelu) että KiVa-koulu –ohjelmaa. VERSO:a käytetään pääasiassa oppilaiden välisten yksittäisten konfliktien selvittämiseen ja KiVa-koulu-ohjelman avulla selvitetään ja ennaltaehkäistään kiusaamista. KiVa-tunneilla käsitellään kaveruuteen ja ryhädynamiikkaan liittyviä aihepiirejä. Koulussamme on myös käytössä luokan hyvinvointisuunnitelma, jonka jokainen luokka laatii yhdessä opettajan, oppilaiden ja huoltajien kanssa yhteistyössä. Suunnitelmaan kirjataan mm. miten kiusaamista luokassa ehkäistään. Lukuvuoden alussa Vuorenmäen koulussa pidetään Minä ja muut –opintokokonaisuus, jossa käsitellään mm. koulun järjestyssääntöjä, toisten huomioimista, lapsen oikeuksia, kaveritaitoja, koulun toimintamalleja sekä harjoitellaan yhdessä ryhmässä toimimista.</p>
Winellska skolan	Vi förebygger mobbning, våld och trakasserier.

	<p><u>Skolnivå</u> Winellska skolan har ett Kiva-Team som såväl förebygger mobbning som tar sig an eventuella mobbningsfall. Skolan har NOLLTOLERANS - allt beteende som kan tolkas som mobbning tas i genast. Det finns ordningsregler och gemensamma trivselregler för hela skolan och klassvisa trivselregler. <u>Klasslärares, klassföreståndarens samt undervisande lärarens uppgift vid ingripande av mobbning</u> Läraren bör känna till skolans handlingsplan mot mobbning och vid behov kontakta KiVa-teamet för mera information. Det är viktigt att läraren informerar om skolans syn på mobbning och nolltolerans på höstens föräldramöte. Läraren dokumenterar och daterar enskilda händelser, även till synes obetydliga, som kan vara tecken på mobbning. Lindriga fall av mobbning försöker läraren lösa med hjälp av skolans handlingsplan, vid svåra fall kontaktas KiVa-teamet.</p> <p><u>Gruppenivå:</u> Skolans plan för social fostran inkluderar KiVa-skola programmet (ett nationellt antimobbingsprogram) i åk 1-9 och StegVis och Skolstegen programmet för social- och emotionell träning i åk 1-3. Skolans värdegrundsgrupp har utarbetat en årsklocka för olika enkäter där elevers välmående följs upp samt en årsklocka för att jobba med teman kopplade till välmående och jämlikhetsfrågor i alla årskurser. Vänelevsverksamhet ordnas för elever i åk 7-9. För att främja klassandan i åk 7 ordnas en uteskoldag med gruppaktiviteter och en aXion-kurs. Elefvården (psykolog, kurator och hälsovårdare) har gruppdiskussioner om välmående i åk 7. Samtliga gruppindelningar och sittordningar i alla ämnen görs av en vuxen. Inbjudningskort till kalas och fester delas inte ut i skolan om inte alla i klassen inbjuds. Diskussion om användning av sociala medier tas upp med elever. Rastvakterna är klädda i gul väst och övervakar i korridorer och ute på gården.</p> <p><u>Elevnivå:</u> Eleverna uppmanas att ta kontakt med en vuxen om de lagt märke till eventuell mobbning. Skolhälsovårdaren har individuell kontakt med alla elever en gång per år i samband med hälsogranskningen.</p>

Toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän esiintyvyyden seuraamiseksi
Tässä taulukossa kuvataan koulukohtaisia toimenpiteitä, joilla seurataan väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän esiintyvyyttä (esim. koulu-, luokkataso- tai luokkakohtaiset kyselyt ja sosiogrammit).

Koulu	Koulukohtaiset tiedot ja kuvaus toimenpiteistä
Bobäcks skola	<ul style="list-style-type: none"> • enkät om trygghet, trivsel, jämställdhet och likabehandling utförs höst och vårtermin • samarbete vid stadieövergångarna • elever i årskurs 4-6 besvarar utöver den gemensamma enkäten, frågor om gruppssammanhållning och trivsel (med tanke på stadieövergång) • uppföljning av fall som kommit till kännedom enligt Verso-modellen
Gesterbyn koulu	Sosiogrammit tehdään vähintään kerran lukuvuodessa jokaisessa luokassa. Poissaoloja seurataan aktiivisesti kunnassa käytettävän mallin mukaan. Esiin tulleita huolia käsitellään oppilashuollossa yhdessä opettajan kanssa. Kouluviihtyvyyškyselyjä on tehty kaikille luokka-asteille. Kouluterveyskyselyjä tehdään mm. terveystarkastusten yhteydessä.
Heikkilän koulu	Oppilaille toteutetaan joka vuosi koulukohtainen hyvinvointikysely, sosiometrinen tutkimus sekä kiusaamista kartoittava oppilaskysely. Luokan opettaja saa kyselyiden tulokset ja niitä käsitellään myös yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksissa.

	Opettaja voi tehdä luokassa myös sosiogrammeja oppilaiden sosiaalisten suhteiden selvittämiseksi.
Jokirinteen koulu	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiogrammit ja luokan ilmapiirikysely luokille 6-9 marras-joulukuussa • Sosiogrammit ja luokan ilmapiirikysely luokille 1-5 joului-tammikuussa
Kantvikin koulu	Kantvikin koulussa toteutetaan vuosittain KiVa-toimintamallin kysely. Lisäksi esiintyvyyttä seurataan kouluterveyskyselyin, luokkakokousten hyvinvointisuunnitelmien sekä esimerkiksi vuosittain tehtävän sosiogrammin avulla.
Kartanonrannan koulu	Luokan hyvinvointikysely laaditaan vuosittain yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa syyslukukauden alussa ja se arvioidaan oppilaiden kanssa kevätlukukauden päättyessä. Sosiogrammit toteutetaan kerran vuodessa. Lisäksi joka toinen vuosi toteutetaan koulukohtainen kysely väkivallan, kiusaamisen tai häirinnän esiintyvyydestä ja suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet. Kouluterveyskyselyn tuloksia hyödynnetään myös soveltuvin osin. Vertaissovittelun tilauksista ja sovittelusopimuksista laaditaan vuosittainen tilastointi.
Laajakallion koulu	Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän esiintyvyyden kartoittamiseksi hyödynnämme vuosittaisten kyselyjen tuloksia, jotka oppilaat ja huoltajat täyttävät. Tällaisia ovat esimerkiksi vuosikellon mukaiset itsearvioinnit, oppilaan hyvinvointi-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely, kouluterveyskysely sekä mitä kuuluu -kysely. Lisäksi esiintyvyyttä seurataan luokkakokousten hyvinvointisuunnitelmien seurannassa ja arvioinneissa. Koulussa toimii myös opettajista koostuva kiusaamisen vastainen ryhmä, joka järjestää seurantatapaamisen kiusaamistilanteiden selvityksissä.
Masalan koulu	<p>Oppilaille toteutetaan kunnan hyvinvointikysely, jossa kysytään kiusaamisesta ja häirinnästä. Opettajat käyttävät erilaisia ryhmäytymismenetelmiä luokkahengen nostattamiseen ja osallisuuden lisäämiseen (esim. ryhmäytymispäivät lukuvuoden alussa). Koulun oppilashuollolla on mahdollisuus pitää luokissa ryhmäytymistunteja ja tavata oppilaita pienemmissä ryhmissä.</p> <p>Oppilaskuntaan oppilaat voivat tuoda ehdotuksiaan välituntitoiminnasta tai tiedoksi asioita, joiden he uskovat lisäävän oppilaiden välistä myönteistä vuorovaikutusta ja tuovan iloa esim. välitunneille. Sana on vapaa -tilaisuudessa oppilaat saavat kertoa myös ikäväksi kokemiaan asioita, ne kirjataan ylös ja ne huomioidaan koulun toiminnassa niin hyvin kuin mahdollista.</p>
Nissnikun koulu	<p>Nissnikun koulussa keskitytään yhteisöllisen toimintakulttuurin luomiseen. Lukuvuoden alussa ryhmäytymiseen ja toiset huomioivaan käytökseen kiinnitetään huomiota mm. Minä ja muut -oppimiskokonaisuuden kautta. Tukioppilaat ja nuorisotoimi ryhmäyttävät uusia 7.luokkia lukukauden aluksi. Tukioppilasta on valittu omat kummitukarit jokaiselle 7.luokalle. Koulumme tukioppilastoiminnan yhtenä tavoitteena on kiusaamisen ennaltaehkäisy sekä ryhmäytymisen helpottaminen. Koulussamme on käytössä vertaissovittelu (Verso) ja (Resto) ensisijaisina konfliktien ratkaisukeinoina.</p> <p>Opettajista koostuvat Yhdessä –tiimi suunnittelee Yhdessä! -tunnit kaikille luokkasteille neljä kertaa lukuvuodessa. Yhdessä!-tunneilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja, omien vahvuuksien tunnistamista sekä käsitellään erilaisia luokan ilmapiiriin vaikuttavia teemoja kuten: lapsen oikeudet, version toiminta, kiusaamisen ehkäisy, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.</p> <p>Hyvässä toimintakulttuurissa on tärkeää oppilaiden osallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa koulun yhteisiin asioihin. Tätä toteutetaan oppilasraatien avulla. Jokaiselta luokalta on edustus oppilaskunnassa, vihreä lippu-raadissa sekä liikuntaraadissa.</p> <p>Koululla on koulunuorisotyöntekijä sekä kouluvalmentaja. Kiusaamisen vastaisessa työssä heillä on erittäin suuri merkitys. Valmentaja ja nuorisotyöntekijä tapaavat oppilaita henkilökohtaisesti sekä osallistuvat koulun yhteisiin teemapäiviin. Heillä on ratkaiseva rooli myös välituntiaktiiviteettien järjestämisessä, mm. hiljaiset välitunnit ja pelailu omassa tilassa.</p>

Papinmäen koulu	
Sjökulla skola	<ul style="list-style-type: none"> • Trivselenkät årligen • Samarbete vid studieövergångar • Verso
Veikkolan koulu	Sosiogrammit Koulussa toteutetaan joka syksy sosiogrammi-kysely, joka ohjaa oikeisiin ryhmäkohtaisiin toimiin. Sekä suunnittelu, käsittely että jatkotoimet tehdään yhteistyössä yhteisöllisen oppilashuollon ja oppilasraadın kanssa.
Vuorenmäen koulu	Vuorenmäen koulussa toteutetaan vuosittain KiVa-toimintamallin kysely. Lisäksi esiintyvyyttä seurataan kouluterveyskyselyin, luokkakohtaisten hyvinvointisuunnitelmien sekä esimerkiksi vuosittain tehtävän sosiogrammin avulla. Käytössä on myös Qridiin laadittu luokan hyvinvointikysely.
Winellska skolan	Planen implementeras i skolans verksamhet genom olika program (t.ex. planen för social fostran och årsklockan för värdegrundsarbetet och positiv pedagogik) och genom kontinuerlig utvärderingen enligt årsklockan för enkäter.

Toimenpiteen väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyviin ongelmatilanteisiin puuttumiseksi

Tässä taulukossa kuvataan koulukohtaisia toimenpiteitä, väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ongelmatilanteisiin puuttumiseksi.

Koulu	Koulukohtaiset tiedot ja kuvaus toimenpiteistä
Bobäcks skola	<p>Vi ingriper vid mobbning, våld, diskriminering och trakasserier.</p> <p>Skolnivå</p> <ul style="list-style-type: none"> • skolan har ett Kamratmedlingsteam (VERSO-modellen) bestående av elever i åk 4-6 • Enligt kamratmedlingsmodellen följs alla fall upp • skolan har ett medlingsteam, (vuxna) som deltar i utredningen av misstänkta mobbningsfall • konfliktsituationer reds ut • mobbningsfall reds ut och dokumenteras: alla inblandade hörs, gemensam diskussion, meddelande hem, uppföljning inom en vecka och vid behov i fortsättningen • de inblandade erbjuds stöd via elevvärdar och vid behov övrigt stöd • för situationer då hot om våld eller våld kommer utifrån, följer personalen polisens anvisningar och de instruktioner som finns i säkerhetsplanen <p>Gruppenivå</p> <ul style="list-style-type: none"> • händelser eller ärenden som berör hela gruppen diskuteras och går genom • samarbetsövningar eller t.ex. KiVa skola material används • gemensamt överenskomna regler eller förfaringssätt utöver klassens trivselregler • samarbete med vårdnadshavarna och t.ex. gemensamma träffar ordnas för att stärka samhörigheten inom klassen • samarbete med elevvärdar • trivselenkäter vid behov eller som uppföljning <p>Elevnivå</p> <ul style="list-style-type: none"> • disciplinära åtgärder t.ex. fostrande samtal förs vid behov • de inblandade erbjuds stöd via elevvärdar och vid behov övrigt stöd • information hem och samarbete med vårdnadshavarna • ärendet följs upp av klassläraren eller annan överenskommen ansvarsperson • konflikt eller mobbningsituationer reds ut enskilt eller i grupp, med minst två vuxna närvarande • även elever som inte är inblandade i mobbningen kan höras i saken

	<ul style="list-style-type: none"> • vid våldsamt beteende tar personalen kontakt med hemmet och vid behov även barnskyddet • vid oro över elev kan personalen kontakta socialväsendet eller skolans egen elevvårdspersonal anonymt eller med vårdnadshavarens samtycke
Gesterbyn koulu	<p>Ongelmatilanteisiin puututaan aina.</p> <p>Verso eli oppilaiden välinen vertaissovittelu kehittää oppilaiden sovittelutaitoja. Verso toimii myös kiusaamista ehkäisevänä varhaisen puuttumisen menetelmänä. Resto on aikuisjohtoista sovittelua, jota käytetään koulussamme, kun Verso ei sovellu. Sopu-tiimi käsittelee koulussa esiintyneitä pitkittyneitä ristiriitatilanteita.</p> <p>Mikäli tilanne ei korjaannu, kokoonnutaan koulussa ao. oppilaiden, heidän huoltajien, opettajan ja oppilashuollon kanssa. Opettaja käy kasvatuskeskusteluja tarvittaessa. 5.-6. luokilla on oma toimintamallinsa.</p>
Heikkilän koulu	<p>Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyviin ongelmatilanteisiin puututaan välittömästi, kun ne tulevat koululla tietoon.</p> <p>Tarvittaessa sekä kiusaajalle tai väkivallan tekoon syyllistyneelle että kiusatulle tai väkivallan teon kohteena olleelle oppilaalle osoitetaan yksilöllisen oppilashuollon tuki. Näistä sovitaan tapauskohtaisesti oppilaan ja huoltajan kanssa yhteistyössä.</p> <p>Luokanopettaja seuraa, että yksittäisistä tapauksista ei tule kiusaamista. Kiusaamistilanteessa mukana ollut oppilas (roolistaan riippumatta) osallistuu selvittämiskeskusteluun. Siihen osallistuminen ei siis ole vapaaehtoista. Selvittämiskeskustelu voidaan järjestää kasvatuskeskusteluna, myös koulupäivän ulkopuolella. KiPo-keskustelut pyritään kuitenkin järjestämään kouluaikana. KiPo-tiimi seuraa, että heille tulleiden tapauksien selvittely on johtanut toivottuun tulokseen. Jollei, asian käsittelyä jatketaan ja asiasta voi seurata kurinpidollisia toimia. Rehtori voi pedagogisilla tai turvallisuuteen liittyvillä perusteilla muuttaa oppilaan luokka- tai ryhmäjakoja tilapäisesti tai pysyvästi.</p> <p>Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (PoL 29§). Kurinpitokeinojen käyttämisestä on ilmoitettava oppilaan huoltajalle ja opetuksesta epäamisestä tarvittaessa koulun sijaintikunnan sosiaalihuollon viranomaiselle.</p> <p>Yhteistyön huoltajien kanssa tulee olla avointa. Opettaja on päivittäin tekemisissä ryhmän kanssa ja ymmärtää sen dynamiikasta asioita, joista vanhemmilla ei ole tietoa. Lasten roolit luokkaryhmässä voivat olla erilaisia kuin ne ovat kotona tai kotipihan kaveriporukassa. Opettaja on luokkaryhmässä tapahtuvan vuorovaikutuksen ohjaaja. Opettajalla on paremmat mahdollisuudet puuttua koulussa tapahtuvaan kiusaamiseen kuin muilla aikuisilla.</p> <p>Vanhemmat tuntevat omat lapsensa perusteellisesti. Perusta vuorovaikutustaitojen, ryhmässä toimimisen, empatian, erilaisuuteen suhtautumisen ja suvaitsevaisuuden kehittämiseen on kotona, vanhempien ja lasten vuorovaikutuksessa. Huoltajia kannustetaan kertomaan koulun henkilöstölle havaitsemistaan tai tietoonsa tulleesta epäilystä kiusaamisesta.</p> <p>Vaikka perusvastuu lapsen kasvatuksesta on vanhemmilla, koulun vastuulla on se, mitä lasten kesken koulussa tapahtuu. Myös se, ettei kukaan joudu systemaattisen kiusaamisen kohteeksi.</p> <p>Sekä koti että koulu voivat omalla toiminnallaan estää kiusaamista ja olla mukana kiusaamistapausten selvittämisessä. Koulukohtaisissa ja luokan omassa vanhempainilloissa voidaan esitellä kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäisemisen malleja ja osallistaa huoltajia toimimaan yhteistyössä. Huoltajien tutustuminen opettajaan, toisiin vanhempiin ja oppilaisiin tekee luokasta yhteisön, joka yhdessä ehkäisee ryhmän ulkopuolelle jäämistä ja kiusaamista.</p> <p><u>Tapauskohtaisesti arvioidaan</u>, tarvitaanko yhteistyötä kiusaamis- tai väkivaltatilanteessa esim. lastensuojelun, poliisin tai sovittelijan kanssa. Koulun</p>

	<p>oppilashuoltohenkilöstö arvioi tilanteet ja on tarvittaessa yhteydessä em. tahoihin, erityisesti jos kiusaamista ei saada loppumaan koulun keinoin.</p> <p>Kiusaaminen voi johtaa tilanteeseen, jossa on arvioitava lastensuojellisten toimenpiteiden tarve. Ilmoitusvelvollisuuden perusteena voivat olla myös sellaiset opettajan tehtävänsä hoitamisen yhteydessä saamat tiedot, jotka liittyvät tapahtumiin kouluajan ulkopuolella</p> <p>Jos koulun tietoon tulee alaikäiseen oppilaaseen kohdistuva kiusaaminen, joka saattaisi täyttää rikoksen tunnusmerkistön, koulu on yhteydessä oppilaan huoltajaan ja tarvittaessa tämän jälkeen poliisiin. <u>Epäselvissä tilanteissa rehtori, opettaja tai opiskeluhoillon palvelujen asiantuntija voivat aina konsultoida poliisia tai lastensuojelua siten, että oppilas ei ole tunnistettavissa asiayhteydestä ja kysyä heidän näkemystään siihen, tuleeko tilanteessa tehdä ilmoitus poliisille ja/tai lastensuojeluun.</u> Erityisesti vakavammissa tapauksissa koululla on kuitenkin oikeus ja akuutissa tilanteessa velvollisuus ilmoittaa tilanteesta muille viranomaisille kuten poliisille.</p> <p><u>Varsinkin alakoulun ylempien luokkien oppilaille on hyvä kertoa yllä olevista asioista. Mahdollisia kiusaamiseen liittyviä rikosnimikkeitä ovat esimerkiksi yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen, kunnianloukkaus, rangaistava vihapuhe, laitton uhkaus, pahoinpitely tai vainoaminen.</u> Lisäksi kiusaamistilanteeseen voi liittyä rikosnimikkeitä kuten omaisuuteen kohdistuva vahingonteko, näpistys, varkaus ja kiristys. Kaikki kiusaamiseen osallistuneet voivat syyllistyä rikokseen: myös kiusaajan rikoskumppanina, avunantajana tai yllyttäjänä toimiminen ovat joskus rangaistavia tekoja (esim. kiusaamiseen yllyttäminen)</p>
Jokirinteen koulu	<p>Kiusaamiseen, syrjintään, väkivaltaiseen käytökseen ja häirintään puututaan välittömästi, kun se tulee koulun tietoon. Koteja tiedotetaan huolellisesti harkiten, mikäli luokassa käsitellään kiusaamis- väkivalta ja häirintätapauksia. Tilanteen selvittämisestä ottaa vastuun tilanteen vakavuuden mukaisesti joko luokanvalvoja, rehtori/apulaisrehtori, yksilöllinen monialainen oppilashuolto.</p> <p>Koulun käytössä on kiusaamiseen, syrjintään väkivaltaiseen käytökseen ja häirintään puuttumiseen kytkeytyviä erilaisia suunnitelmia esim. järjestyssäännöt, suunnitelma kasvatus- ja kurinpitotoimien käyttämisestä, kriisisuunnitelma, seksuaalinen kaltoinkohtelu - miten ehkäistä, miten puuttua sekä tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Toimintamallina VERSO- ja RESTO-sovittelut.</p> <p>Tilanteesta riippuen tapauksia käsitellään yhteisesti koulun, luokan tai tietyn ryhmän tasolla. Usein käsittely on niin intiimiä, että se tapahtuu vain uhrin ja tekijän kanssa yksilöllisenä oppilashuoltona. Ristiriitojen selvittämisen polut on esitetty järjestyssäännöissä ja suunnitelmassa kasvatus- ja kurinpitotoimien käyttämisestä.</p>
Kantvikin koulu	<p>Opettaja voi selvittää kiusaamisasiaa yhteistyössä oppilaiden, huoltajien tai muun koulun henkilökunnan kanssa. Jos kiusaaminen on jatkuvaa, selvittelyä jatkaa koulun KiVa-tiimi. Lisäksi voidaan käyttää kasvatuksellisia ja kurinpidollisia keinoja.</p>
Kartanonrannan koulu	<p>Vertaissovittelu toteutetaan siihen kuuluvan prosessimallin mukaisesti. Tarvittaessa käytetään aikuisjohtoista restoratiivista sovittelua. Lisäksi voidaan käyttää kasvatuksellisia ja kurinpidollisia keinoja.</p>
Laajakallion koulu	<p>Koulussa toimii opettajista koostuva kiusaamisen vastainen ryhmä, joka selvittää oppilaiden välisiä riitatilanteita aikuisjohtoisesti. Ongelmatilanteiden ratkomiseksi on hyödynnetty myös oppilashuoltoa esimerkiksi kuraattoripalveluita. Lisäksi voidaan käyttää sovittelua, kasvatuksellisia ja kurinpidollisia keinoja.</p>
Masalan koulu	<p>Koulukohtaisilla järjestyssäännöillä ja yhdessä sovituilla toimintamalleilla ylläpidetään arvostuksen ja yhdessä toimimisen asennetta, jossa kiusaamista ei synny ja jossa väkivaltaan ja häirintään puututaan välittömästi. Ennaltaehkäisevä työ on avainasemassa. Jokainen henkilökunnan jäsen on velvollinen toimimaan ennaltaehkäisevästi ja puuttumaan välittömästi huomaamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään.</p>

Määritelmästä huolimatta kaikki kiusaamisen kokemukset pitää ottaa vakavasti ja selvittää, huolimatta siitä, täyttävätkö ne kiusaamisen yleiset kriteerit.

- Välitunneilla valvojiilla on huomioliivit yllään, jotta oppilas voi tarvittaessa helposti löytää aikuisen välituntialueelta.
- Opettajat valvovat pihan kaikkia osa-alueita.
- Oppilaat tulevat jonoissa sisälle.
- Yksi opettaja tarkistaa pihan, ennen kuin tulee viimeisenä sisälle. Jonokäyttäytymiseen puututaan.
- Ruokalassa opettaja valvoo luokkansa.
- Salissa olevissa tilaisuuksissa opettaja on ryhmänsä kanssa.
- Luokissa kannustetaan pitämään luokkahenkeä ylläpitäviä toimintamalleja käytössä.
- Opettaja täyttää oman luokkansa hyvinvointisuunnitelman syyslukukauden aikana
- Koulun säännöt käydään läpi jokaisessa luokassa
- Luokkasäännöt tehdään lukuvuoden alussa ja luokan säännöt ovat luokan seinällä.
- Kuraattoria on mahdollista pyytää pitämään kiusaamisen kriteereihin, tunnistamiseen ja lopettamiseen liittyvän oppitunnin luokassa.
- Opettajilla on mahdollisuus keskustella omassa pedagogisessa kahvilassa koulupäivän haastavista tilanteista ja keskustelun kautta löytää lisäratkaisuja
- Koulun henkilökunnalle järjestetään syksy-talvi 22-23 työnohjausta.
- Tarvittaessa opettaja voi konsultoida ohr:ää akuuttiajalla, oman ohr-luokka-aikansa ulkopuolella.
- Opettajilla ja koulunkäyntiohjaajilla on yhteinen teams-ryhmä, missä tiedotetaan mm. turvallisuuteen liittyvistä asioista, tai välitunnilla huomioitavista, välitunneilla tapahtuneista asioista.
- Välituntivalvoja on oppilasmäärästä liittyen ulkona 3–5.

Koulussa on syksyllä 2019 aloittanut Verso-toiminta. Versossa on 5 Verso-opettajaa. Jokaisena päivänä verso-oppilaat ja päivälle määrätty Verso-opettaja hoitavat Versolle tulleet tilaukset ns. pitkällä välkällä. Verso-opettajat ohjaavat opettajia siinä, mikä riitatilanne on mahdollista tuoda Versoon, ja minkä asian opettaja selvittää oppilaansa kanssa. Verso-sovittelut jatkuvat syksyllä koronapandemia huomioiden. Kaikkia koulun aikuisia tiedotetaan Verso-toiminnasta ja miten oppilaat ohjataan verson piiriin.

Lukuvuosisuunnitelman liitteenä on Tarkennettu toimintamalli kiusaamistilanteiden selvittämiseksi Masalan koulussa. Tässä eritellään riitatilanteiden (versotapaukset) ja kiusaamistilanteiden ero. Tämä lähetetään jokaiselle opettajalle. Opettaja selvittää luokassa tapahtuvan kiusaamisen itse, sekä on yhteydessä sekä kiusatun että kiusaajan perheeseen. Ensin tilanne selvitetään oppilaiden kesken, ja huoltajia tiedotetaan. Mikäli sovitusta asioista ei pidetä kiinni ja kiusaaminen jatkuu, pyydetään huoltajat koululle. Huoltajat pidetään ajan tasalla heidän lapsensa asioista. Mikäli kiusaaminen etenee huoltaja-oppilas-tapaamiseen, voi tapaamisessa opettajan apuna olla rehtori, apulaisrehtori tai joku muu koulun henkilökunnan jäsenistä. Kiusaamistilanteiden selvittämiseen opettaja voi pyytää apua tai tukea rehtorilta, apulaisrehtorilta, Verso-opettajilta tai parhaaksi katsomaltaan taholta. Asiaa voi konsultoida myös akuutissa ajassa ohr:ssä. Kiusaamistapauksen selvittelyn opettaja kirjaa muistiin ja lähettää sen tiedostona tai Wilma-viestinä rehtorille. Kiusaamis- tai väkivaltatilanteista voi konsultoida myös lastensuojelua.

Kiusaamistilanteiden selvittämisessä voidaan käyttää apuna myös restoratiivista sovittelua, jota voivat rehtori sekä apulaisrehtori vetää.

Koulun aikuisten toiminnan tavoitteena on tietoisesti nostaa oppilaan vahvuuksia esiin sekä tukea hyvän itsetunnon kehittymistä. Ajatusmallin pohjana on, että hyvän ja terveen itsetunnon vahvistamisen kautta oppilaat oppivat huomiomaan muita ja kohtelemaan toisia hyvin. Kiusaamisen estämisen lisäksi huomio on hyvien vuorovaikutussuhteiden ja toisten huomioimisen taitojen tukemisessa. Kaverisuhteiden tukeminen ja kaikkien mukaan ottamisen –kulttuurin tukeminen on olennaista työtä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi.

	<p>Koulun henkilökunta on saanut v. 2018–2021 Mapa-koulutusta, missä on ohjeistettu, opetettu ja harjoiteltu ennakoimaan tilanteita niin ajoissa, etteivät tilanteet etenisi häirinnän, kiusaamisen tai väkivallan tasolle. Koulutuksessa on keskusteltu ja tuotu esille myönteisen vuorovaikutuksen merkitys ennaltaehkäisyssä.</p> <p>Yhteistyö huoltajien kanssa</p> <p>Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (PoL 29§).</p> <p>Luokanopettaja on yhteydessä kiusatun ja kiusaajan kotiin. Huoltajat pidetään ajan tasalla heidän lapsensa tilanteesta. Avoin tiedottaminen ja yhteistyö kodin kanssa on tärkeää. Yhteydenpito hoidetaan Wilman tai puhelimen välityksellä.</p> <p>Koulun opettajilla on vastuu huolehtia jokaisen oppilaan sosiaalisesta, psyykkisestä ja fyysisestä perusturvallisuudesta koko koulupäivän ajan. Tämä vastuu kulkee yli luokkarajojen sekä -tasojen.</p> <p>Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa</p> <p>Tapauskohtaisesti arvioidaan, tarvitaanko yhteistyötä kiusaamis- tai väkivaltilanteen ratkaisemisessa, ohr:n, lastensuojelun, perheneuvolan, poliisin tai sovittelijan kanssa.</p> <p>Koulun rehtori ja oppilashuoltohenkilöstö, (tarvittaessa apuna myös Jory, Verso-opettajat ja oppilaan oma opettaja) arvioivat tilanteet ja ovat tarvittaessa ja sovitusti yhteydessä em. tahoihin. Rehtori tekee viime kädessä päätöksen.</p>
Nissnikun koulu	<p>Oppilaita kannustetaan kertomaan havaitsemastaan tai kohtaamastaan kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä. Kiusaamistilanteiden tunnistamisen edellytyksenä on opettajien ja koulun henkilökunnan oppilastuntemus, tilanteiden seuraaminen oppitunneilla ja välitunneilla.</p> <p>Luokan hyvinvointikysely tehdään vuosittain oppilaiden ja huoltajien kanssa syyslukukauden alussa. Luokan ilmapiirin kartoitusta tehdään vuosittain Kuis hurisee-kyselyn avulla. Tietoa saadaan myös kouluterveyskyselyistä ja vertaissovittelusopimuksista.</p>
Papinmäen koulu	
Sjökulla skola	<p>På skolnivå</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. konfliktsituationer reds ut 2. mobbningsfall reds ut och dokumenteras: alla inblandade hörs, gemensam diskussion, meddelande hem, uppföljning inom en vecka och vid behov i fortsättningen 3. de inblandade erbjuds stöd via elevvärderna och vid behov övrigt stöd 4. vid behov kontaktas elevvärdspersonal <p>för situationer då hot om våld eller våld kommer utifrån, följer personalen polisens anvisningar och de instruktioner som finns i säkerhetsplanen</p> <p>På gruppnivå</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. händelser eller ärenden som berör hela gruppen diskuteras och går genom 2. samarbetsövningar eller t.ex. KiVa skola material används 3. gemensamt överenskomna regler eller förfaringssätt utöver klassens trivselregler 4. samarbete med vårdnadshavarna och t.ex. gemensamma träffar ordnas för att stärka samhörigheten inom 5. samarbete med elevvärderna <p>trivselenkäter vid behov eller som uppföljning</p> <p>På elevnivå</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. disciplinära åtgärder t.ex. fostrande samtal förs vid behov 2. de inblandade erbjuds stöd via elevvärderna och vid behov övrigt stöd 3. information hem och samarbete med vårdnadshavarna

	<ol style="list-style-type: none"> 4. ärendet följs upp av klassläraren eller annan överenskommen ansvarsperson 5. konflikt eller mobbningsituationer reds ut enskilt eller i grupp, med minst två vuxna närvarande 6. även elever som inte är inblandade i mobbningen kan höras i saken 7. vid våldsamt beteende tar personalen kontakt med barnskyddet <p>Vid osakligt språk (svordomar eller osakliga kommentarer) gäller skolans strategi för Vårdat språk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 16. muntlig anmärkning 17. skriftlig anmärkning hem 18. kvarsittning 19. fostrande samtal
Veikkolan koulu	<p>KIUSAAMISEN VASTAINEN TOIMINTA</p> <p>Veikkolan koulu toteuttaa kiusaamisen vastaista työtä hyväksi koettujen toimintamallien mukaan. Koulussa käytetään koulun omaa hyvinvointisuunnitelmaa, jossa tarkennetaan toimintamallia (mm. vuosikello) kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi.</p> <p>Veikkolan koulussa kiusaamiseen puututaan matalalla kynnyksellä ja kiusaamistapausten määrä pyritään minimoimaan aktiivisella ennaltaehkäisevällä toiminnalla. Kiusaamista käsitellään useissa oppiaineissa lukuvuoden aikana. Oppilaiden ymmärrystä ja tietoutta kiusaamisesta laajennetaan kaikille vuosiluokille pidettävillä kiusaamisen teematunneilla. Tapa käsitellä aihetta vaihtelee oppilaiden ikätason mukaan. Oppilaita kannustetaan positiiviseen ajatteluun ja asenteeseen toisia oppilaita kohtaan. Heitä ohjataan yhteiseen vastuuseen hyvän ilmapiirin luomisessa ja kiusaamistapausten välttämiseksi. Oppilaita rohkaistaan ja kannustetaan kertomaan kiusaamisesta aikuisille.</p> <p>Kaikkiin konflikteihin tai kiusaamisepäilyihin reagoidaan koulussa välittömästi. Asiaa vie eteenpäin se koulun aikuinen, jonka tietoon tapaus tulee. Luokanopettajat ja – ohjaajat selvittävät kiusaamistilanteita aluksi omien resurssiensa mukaan.</p> <p>Yksittäisiä ristiriitatilanteita sovitellaan vertaissovittelun (verso) keinoin ja monisyiset kiusaamistapaukset viedään eteenpäin koulun kiusaamistapauksia selvittäville aikuisille (Resto-sovittelijat ja oppilashuolto). Tapauksia selvittävät aikuiset kuulevat kaikkia tapaukseen liittyviä osapuolia ja pyrkivät yhdessä oppilaiden kanssa löytämään ratkaisun kiusaamistilanteeseen kiusaamisen loppumiseksi. Selvitetyt tapauksia seurataan myös jälkikäteen, jotta voidaan varmistaa, ettei kiusaaminen jatku. Kiusaamistapauksissa huoltajiin ollaan yhteydessä tarvittaessa mieluiten hyvin pienellä kynnyksellä. Mitä vakavammasta tapauksesta ja mitä nuoremasta oppilaasta on kyse, sitä matalampi yhteydenottokynnys on.</p> <p>SOVITTELUTOIMINTA</p> <p>Vertaissovittelussa koulutetut oppilaat sovittelevat itseään nuorempien oppilaiden ristiriitatilanteita aikuisen ohjauksessa. Sovittelu tuo vastuun tilanteen ratkaisemisesta itse osapuolille, jolloin ratkaisuun yleensä myös sitoudutaan paremmin. Vastuu vertaissovittelusta kuitenkin säilyy opettajilla. Vertaissovittelu tuo ristiriitojen ratkaisuun myönteisen keinon tavanomaisten rankaisumenetelmien, kuten jälki-istunnon tai puhuttelun sijaan. Ratkaisukeskeisen ilmapiirin vahvistuessa oppilaat löytävät myönteisiä ”työkaluja” ristiriitatilanteisiin ja ongelma/syykeisestä ajattelusta siirrytään tulevaisuuteen suuntautuvaan myönteiseen ajatteluun. Ohjaajina toimivat verso-koulutuksen saaneet koulun aikuiset.</p> <p>Vakavimmat, monisyiset kiusaamis- ja konfliktitilanteet selvitetään aikuisten johdolla restoratiivisen sovittelumallin mukaisesti. Myös restoratiivinen sovittelu tuo vastuun tilanteen ratkaisemisesta itse osapuolille, jolloin ratkaisuun yleensä myös sitoudutaan paremmin. Vastuu vertaissovittelusta kuitenkin säilyy opettajilla. Vertaissovittelu tuo</p>

ristiriitojen ratkaisuun myönteisen keinon tavanomaisten rankaisumenetelmien, kuten jälki-istunnon tai puhuttelun sijaan. Ratkaisukeskeisen ilmapiirin vahvistuessa oppilaat löytävät myönteisiä "työkaluja" ristiriitatilanteisiin ja ongelma/syykkeisestä ajattelusta siirrytään tulevaisuuteen suuntautuvaan myönteiseen ajatteluun. Ohjaajina toimivat Resto-koulutuksen saaneet koulun aikuiset.

Jos osapuolet kieltäytyvät Resto-sovittelusta tai Resto-sovittelu epäonnistuu, jatketaan asian selvittämistä luokanopettajan tai -ohjaajan / apulaisrehtorin / rehtorin johdolla ja yhteistyössä huoltajien kanssa.

1.-6. -luokilla tunne- ja vuorovaikutustaitoja käsitellään eri oppiaineiden tunneilla ja myös kiusaamista ryhmäilmiona pohditaan. Oppilaiden kanssa käydään läpi, mitä on kiusaaminen ja mitä jokaisen tulee tehdä, jos kiusaamista huomaa ympärillään. Luokanopettaja on aina lähin henkilö selvittämään esiin tulleita riitoja, kiusaamista, häirintää yms. oppilaiden välisiä asioita. Kun tarvitaan muuta apua:

1. 1.-6. luokkien lievät konfliktit ohjataan VERSOON.
2. Pitkälle edenneet tai vaikeat konfliktitilanteet selvitetään RESTOaikuisten toimesta.

7.-9. -luokilla on kuukausittaiset luokanohjaajan tunnit sekä viikottaiset luokanohjaajan vartit. Kaikilla luokanvalvojan tunneilla tehdään ryhmäytymistehtäviä hyvinvoinnin vuosikellon mukaisesti. Luokanohjaaja on aina lähin henkilö selvittämään esiin tulleita riitoja, kiusaamista, häirintää yms. oppilaiden välisiä asioita. Kun tarvitaan muuta apua:

1. 7-9. -luokkalaisten riitatilanteet selvitetään RESTO-aikuisten toimesta, jos ne vaativat luokanohjaajien toimia tukevaa toimintaa.

Jos kiusaaminen ei ole seurannan jälkeen loppunut tai kiusaamista esiintyy uudelleen myöhemmin, luokanopettaja tai -ohjaaja pyytävät apuun oppilashuoltohenkilökuntaa ja tarvittaessa kutsuvat paikalle myös vanhemmat. Jos tämäkään ei riitä, voidaan mukaan pyytää koulun ulkopuolisia viranomaistahoja.

Erityisen vakavat konfliktitilanteet (esim. vakava väkivalta tai kunnianloukkaukset) tuodaan suoraan koulun rehtorille/apulaisrehtorille.

Ennaltaehkäisevää yhteisöllistä toimintaa tai tarvittaessa esim. luokkakohtaisia puuttumismalleja on muitakin. Luokkien työrauha kouluun on malli, jossa järjestelmällisesti tuntikohtaisella kirjaamisella ja palautteella puututaan yhteen tai kahteen ryhmässä ongelmia aiheuttavaan asiaan. Pyrimme rakentamaan koulua ja elämää positiivisuuden ja toisten huomioimisen kautta.

Jos kiusaaminen on edelleen jatkuvaa tai vakavaa:

- Oppilaiden ohjaus kuraattorille tai oppilaanohjaajalle.
- Tapaaminen huoltajien kanssa.
- Tilannetta seurataan jatkossa. Mikäli kiusaaminen jatkuu, tieto oppilashuoltotyöryhmälle
- Tarvittaessa kiusaaja voidaan erottaa koulusta määräaikaaisesti tai pysyvästi.
- Kiusaajaa ohjataan tunnistamaan motiivinsa ja hallitsemaan käytöstään opettajan/ terveydenhoitajan/kuraattorin/psykologin ja vanhempien kanssa yhteistyössä
- Kiusattua pyritään tukemaan ja auttamaan käsittelemään kokemuksensa

Vapaa-aikana tapahtuneeseen oppilaan henkiseen ja fyysiseen väkivaltaan reagoidaan siinä tapauksessa, mikäli tieto siitä saapuu koululle ja siinä määrin kuin se on mahdollista. Koulumatkalla tapahtuneesta kiusaamisesta on aina ilmoitettava kodeille.

<p>Vuorenmäen koulu</p>	<p>Kiusaamiseen puuttuminen, kun oppilaiden välillä on konflikteja/kiusaamista:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (POL §29) 2. Nollatoleranssi tarkoittaa sitä, että kiusaamista ei hyväksytä missään muodossa, jokaiseen havaittuun kiusaamistapaukseen puututaan ja ne selvitetään. Aikuinen tekee tapauskohtaisesti ratkaisun, miten tilanne tulee selvittää. 3. Puuttumisen keinoja ovat vertaissovittelu ja KiVa-koulu. Pääsääntöisesti pidempiaikaiset kiusaamiset selvitetään KiVa-tiimin avulla ja satunnaiset konfliktitilanteet selvitetään versossa. 4. Kiusaamisesta ja isommista konfliktitilanteista menee aina tieto asianosaisten koteihin. Vertaissovittelusta menee tieto kotiin vain siinä tapauksessa, että sama henkilö on sovittelussa useasti. 5. Mikäli tilanne ei selviä, asia voidaan siirtää myös koulun RESTO –koulutuksen saaneille opettajille. 6. Jos oppilas on useasti versossa tai hänen asioitaan on käsitelty toistuvasti KiVa-tiimissä, ohjataan hänen asiansa tapauskohtaisesti koottavalle monialaiselle asiantuntijaryhmälle. Tällöin ollaan myös AINA yhteydessä oppilaan kotiin ja asiaa käsitellään yksilöllistä oppilashuoltoa koskevan lainsäädännön mukaan (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki). <p>Vuorenmäen koulussa on käytössä KiVa-kouluohjelma ja vertaissovittelutoiminta (verso).</p>
<p>Winellska skolan</p>	<p><u>Skolnivå:</u></p> <p><u>Om ett mobbningsfall uppstår är tillvägagångssättet följande:</u> Efter att en anmälan gjorts samlas KiVa-teamet och går igenom tidigare dokumentation angående fallet. Då teamet fått en helhetsbild av situationen fattas ett beslut om hur man skall gå tillväga.</p> <p>Våld Vid fall av våld behandlas incidenter elever emellan enligt motsvarande tillvägagångssätt som ifråga om mobbning.</p> <p>Sexuella trakasserier Om en elev berättar om sexuella trakasserier är det viktigt att hen tas på allvar och man lyssnar på hen, ställer öppna frågor och för saken vidare. I Handboken för att förebygga och ingripa i sexuella trakasserier i skolor och läroanstalter (2018:4b) finns utförligt beskrivet om olika former av sexuella trakasserier och hur man ingriper.</p> <p>Diskriminering Liksom ifråga om sexuella trakasserier är det i fråga om diskriminering viktigt att eleven tas på allvar då hen uppger sig bli utsatt för diskriminering. Vid fall av diskriminering behandlas incidenter enligt motsvarande tillvägagångssätt som ifråga om mobbning, men därtill behandlas många frågor relaterade till könsdiskriminering i skolans jämställdhetsplan.</p> <p><u>Gruppenivå:</u> Se skolnivå.</p> <p><u>Elevnivå:</u> Utredningen inleds med att den mobbade, mobbaren/mobbarna kallas till enskilda samtal. Två personer från KiVA-teamet deltar vid tillfället. Den mobbade, mobbaren/mobbarna berättar vad som skett, eventuella vittnen och andra inblandade hörs. Eleverna får råd och hjälp av vuxna för att gå vidare. De inblandade träffas vid ett flertal tillfällen för uppföljning. Målet är att mobbningen upphör och att eleverna kan respektera varandra. Alla samtal dokumenteras. Eleven erbjuds elevvårdstöd. Efter upprepade samtal kopplas rektorn in om ändring i uppförandet inte sker.</p>

Väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyvän jälkiseurannan edellyttämät käytänteet

Tässä taulukossa kuvataan väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään liittyviä koulukohtaisia jälkiseurannan käytänteitä.

Koulu	Koulukohtaiset tiedot ja kuvaus toimenpiteistä
Bobäcks skola	<p>Eftervård för förövaren och för den som utsatts</p> <ul style="list-style-type: none">• konfliktsituationer reds ut• uppföljning inom en vecka, uppföljningssamtal upprepas så länge det finns behov• meddelande hem till de berörda elevernas vårdnadshavare• elevvårdspersonalens tjänster erbjuds för de inblandade• Vid behov kopplas även utomstående stödfunktioner in <p><u>Beskrivning av samarbete:</u> Vårdnadshavare Skolan skall ha låg tröskel i samarbetet med vårdnadshavare kring allt som berör barnets välmående. Samarbetet kan vara t.ex. gemensamma evenemang, HoS -samarbete m.m. Mobbning som sker utanför skolan ansvarar föräldrarna för men föräldrar skall naturligtvis kontakta skolan vid behov. Föräldrarna kontakter skolan om det finns en misstanke om mobbning, våld eller trakasserier. Skolan ansvarar för utredningen.</p> <p>Myndigheter Vid behov kontaktas sociala myndigheter för konsultation och vidare åtgärder. Vid oro över barn ska personalen konsultera elevvårdstjänster eller myndigheter. Konsultationen kan ske anonymt eller med samtycke av vårdnadshavare/elev.</p> <p>Enligt polisens och barnskyddets direktiv ska skolan vid misstanke om sexuell utnyttjande/ våld i hemmet konsultera och sedan vid behov agera. Detta ska undantagsvis ske utan samtycke av vårdnadshavare.</p> <p>I situationer då hot om våld eller våld kommer utifrån, följer personalen polisens anvisningar och de instruktioner som finns i säkerhetsplanen.</p>
Gesterbyn koulu	<p>Sekä Verso- että Resto-sovittelussa asiaan palataan kahden viikon kuluttua sopimuksen allekirjoittamisesta, onko sopimus pitänyt. Myös Soppu-tiimi seuraa kahden viikon ajan tilannetta ja sopimuksen pitämistä. Tilanteen jatkuessa tarpeen mukaan kutsutaan huoltajat yhteiseen palaveriin. Oppilashuollolliset toimenpiteet tehdään tarvittaessa.</p>
Heikkilän koulu	<p>Toimimme KiPo-toimintamallin mukaisesti. Jos selvittämiskeskustelut eivät auta kiusaamisen lopettamisessa, voidaan päätyä kurinpidollisiin seuraamuksiin.</p>
Jokirinteen koulu	<p>Kaikkiin selvittelyihin, moniammatillisiin palavereihin ja sovitteluihin liittyy seuranta.</p>
Kantvikin koulu	<p>Kiva-toimintamallissa on seuranta osana prosessia. Jälkiseurannasta vastaa yleensä lähtökohtaisesti luokan oma opettaja, jollei kiva-tiimi ole mukana. Jälkiseuranta on pääasiassa keskustelua ja jos nousee esiin, että tilanne on jatkunut niin voidaan käyttää myös mm. kurinpidollisia toimia.</p>
Kartanonrannan koulu	
Laajakallion koulu	<p>Tilanteita seurataan opettajajohtoisesti niin pitkään kuin on tarvetta. Mikäli kiusaaminen tai muu kielletty käyttäytyminen jatkuu, toimitaan kunnallisten ohjeiden mukaisesti kasvatuskeskustelujen ja jälki-istuntojen kautta. Yhteistyö kotien ja oppilashuollon kanssa on tiivistä.</p>
Masalan koulu	<p>Tapaamistilanteessa, jossa konfliktia selvitetään, asian esille ottanut aikuinen kuuntelee kaikkia osapuolia ja pyrkii saamaan tilanteesta yleiskuvan. Hän kirjaa asiat ylös. Konfliktitilanteen osapuolien huoltajille ilmoitetaan samana päivänä mahdollisuuksien mukaan puhelimitse, tai Wilman kautta. Jos tilanne ei koulupäivän aikana tapahtuneiden selvittelyjen jälkeen lopu, kutsutaan huoltajat koululle. Tapaamisessa ovat mukana huoltajat, oppilaat, luokanopettaja sekä tarvittaessa rehtori, apulaisrehtori, Verso-opettaja, tai esim. joku ohr:n väestä. Konfliktin osapuolille sekä kiusaajalle osoitetaan tarvittaessa yksilöllisen oppilashuollon tuki. Näistä sovitaan tapauskohtaisesti oppilaan ja huoltajan kanssa.</p>

	<p>Mikäli kiusaamistilanne tapahtuu vapaa-ajalla, voi huoltajaa ohjeistaa ottamaan yhteyttä kunnan omaan sovitteluun sekä pyytää sieltä sovitteluajan toisen osapuolen kanssa. Sovittelun voi tilata kunnan kotisivuilta. Perheitä voi ohjeistaa myös ottamaan yhteyttä perheneuvolaan.</p> <p>Kunnan päivystävään lastensuojeluun voi soittaa, jos kiusaamistilannetta ei saada loppumaan sekä konsultoida heitä tilanteesta.</p>
Nissnikun koulu	<p>Kiusaamistilanteisiin puuttuu aina paikalla oleva aikuinen. Kiusaamistapaukset selvitetään ensisijaisesti vertaissovittelun (Verso) keinoin. Aikuisjohtoiseen sovitteluun päädytään silloin, jos kiusaamistapaus ei ratkea vertaissovittelussa tai sitä ei voi lähtökohtaisesti antaa vertaissovitteluun. Tarpeen mukaan lisätään valvontaa tai erityistä huomiota välituntitilanteisiin tai opetusryhmiin.</p>
Papinmäen koulu	
Sjökulla skola	<ol style="list-style-type: none"> 1. konfliktsituationer reds ut 2. uppföljning inom en vecka, uppföljningssamtal upprepas så länge det finns behov 3. eleven kan ges möjlighet att själv berätta för sina föräldrar om det skedda före skolan tar kontakt med hemmet 4. meddelande hem till de berörda elevernas vårdnadshavare 5. elevvårdspersonalens tjänster erbjuds för de inblandade 6. Även Verso metoden används <p>Skolan skall ha låg tröskel i samarbetet med vårdnadshavare kring allt som berör barnets välmående. Samarbetet kan vara t.ex. gemensamma evenemang, HoS -samarbete mm. Mobbning som sker utanför skolan ansvarar föräldrarna för men föräldrar skall naturligtvis kontakta skolan vid behov vid oro över sitt barn. Föräldrarna kontaktar skolan om det finns en misstanke om mobbning, våld eller trakasserier. Skolan ansvarar för utredningen.</p> <p>Vid behov kontaktas sociala myndigheter för konsultation och vidare åtgärder. För situationer då hot om våld eller våld kommer utifrån, följer personalen polisens anvisningar och de instruktioner som finns i säkerhetsplanen.</p>
Veikkolan koulu	<p>Jälkiseurannasta vastaavat kiusaamisen selvittäjät. Vertaissovittelussa toimitaan ohjelman mukaisten seurantalaverien mukaisesti. Koulun kiusaamisen vastaisessa työssä olevat aikuiset järjestävät seurantalaverit tai muun seurannan selvittämistään tapauksista. Huoltajalavereissa sovitaan erikseen jatko- ja seurantatoimista.</p> <p>Oppilashuoltohenkilöstö (kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja) sekä kouluvalmentaja ja koulunuorisotyöntekijä seuraavat asiakaskontaktejaan omien toimintamalliensa ja ohjeidensa mukaisesti.</p> <p>Yhteisöllisen ja yksilökohtaisen oppilashuollon asiakirjat arkistoidaan näitä käsittelevissä kappaleissa selostetulla tavalla.</p>
Vuorenmäen koulu	<p>Kiva-toimintamallissa seuranta on osana prosessia. Jälkiseurannasta vastaa KiVa-tiimi tai luokanopettaja. Jälkiseuranta on pääasiassa keskustelua ja jos nousee esiin, että tilanne on jatkunut niin voidaan käyttää myös mm. kurinpidollisia toimia.</p>
Winellska skolan	<p><u>Eftervård för förövaren och för den som utsatts</u></p> <p>Eleverna ges möjlighet till stöd från elevvårdspersonal och samarbetet mellan KiVa-teamet och elevvården är kontinuerligt. I sådana fall där mobbningen, våldet, trakasserier eller diskrimineringen påverkar skolgången kan lösningar kring elevens skolgång skraddarsys för att tillgodose elevens mående och rätt till trygg skolgång.</p> <p><u>Vårdnadshavare</u></p> <p>Vårdnadshavarna kontaktar skolan då de har misstanke om eller får kännedom om att någon elev utsatts för mobbning, våld eller trakasserier. Skolan kontaktar vårdnadshavare enligt bedömning efter diskussion med eleven.</p>

	<p><u>Myndigheter</u> Skolans personal samarbetar med myndigheterna i de fall som kräver myndighetsingripande. Skolans personal har anmälningsskyldighet i enlighet med barnskyddslagen. Barnskyddets jour må– fr kl. 8.00–15.00, tel 040 573 9193 Övriga tider: Esbo social- och krisjour tel 09 8164 2439</p> <p>Kyrksläotts akutvård och jour Öppen mottagning för brädslande vård vid hälsocentralen i Kyrksläotts centrum (jouren) är öppen varje dag kl. 8.00-20.00 (också på veckoslut och helger). Adress: Tjänstevägen 1, tfn (09)2968 3400. Kyrksläottsbor kan använda Jorvs jour kl. 20.00-8.00.</p> <p>Man kan också ringa jourhjälpen 116 117. I nödsituationer ring 112. HNS rättspsykiatriska kunskapscentret för barn och unga, rådgivningstelefon för myndigheter, vardagar kl. 12-13, tfn 050-428 7888</p>

Kriisisuunnitelma

Tässä taulukossa kuvataan koulukohtaisten kriisiryhmien kokoonpanot.

Koulu	Koulukohtaiset tiedot ja kuvaus toimenpiteistä
Bobäcks skola	Rektor, vice föreståndare, skolvård, skolkurator, skolpsykolog, skolhälsovårdare, speciallärare
Gesterbyn koulu	Koulun kriisiryhmä: Rehtori, apulaisrehtori, terveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori, laaja-alainen erityisopettaja, laaja-alainen erityisopettaja
Heikkilän koulu	koulunjohtaja, varajohtaja, kaksi erityisopettajaa, terveydenhoitaja, koulupsykologi ja koulukuraattori
Jokirinteen koulu	rehtori, apulaisrehtorit, terveydenhoitajat; psykologi, kaksi erityisopettajaa, oppilaanohjaaja
Kantvikin koulu	rehtori, apulaisrehtori, luokanopettaja, erityisopettaja, terveydenhoitaja, kuraattori
Kartanonrannan koulu	Rehtori, apulaisrehtori, terveydenhoitaja. Lisäksi kuraattori ja psykologi, mikäli nämä on koululle osoitettu.
Laajakallion koulu	Koulunjohtaja, varajohtaja, turvallisuusvastaava, kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori sekä koulupsykologi
Masalan koulu	Rehtori, apulaisrehtori, erityisopettaja, terveydenhoitaja, koulupsykologi, koulukuraattori
Nissnikun koulu	rehtori, apulaisrehtorit, terveydenhoitajat, koulukuraattori; koulupsykologi, opinto-ohjaajat
Papinmäen koulu	
Sjökulla skola	Rektor Vice föreståndare Speciallärare Skolvård Skolkurator och Skolhälsovårdare och skolpsukolog (saknas läsåret 2022-2023)
Veikkolan koulu	Rehtori, apulaisrehtori, koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitajat, kouluvalmentaja, koulunorisotyöntekijä, erityisopettajat, oppilaanohjaajat, turvallisuusvastaava opettaja
Vuorenmäen koulu	rehtori, apulaisrehtori, terveydenhoitaja, kuraattori, psykologi, kaksi erityisopettajaa, turvallisuusvastaava.
Winellska skolan	Rektor, Biträdande rektor, kontaktperson 1-6, kontaktperson 7-9, Skolsekreterare, Skolkurator F-2, Skolkurator 3-9, Skolpsykolog., Hälsovårdare 1-5, Hälsovårdare 6-9, Vaktmästare, Serviceman